

Aitana, pitjor

A cent dies de l'entrada d'Amadeu Fabregat en el Centre de TVE a València, si les coses continuassen com sempre, tal situació hauria fet empal·lidir els més escèptics, els qui n'esperaven ben poca cosa. Però no. No és ben bé això. Ara tot és pitjor encara. Aitana, una vegada més, ho ha fet. Amb una programació avorrida, anodina, feta al cent per cent en castellà, ens ha tornat a sorprendre desagradablement.

A les acaballes de novembre, Eduardo Sancho cessa com a director del Centre i Amadeu Fabregat —escriptor, periodista, figura cívica...— el substitueix en el càrrec. Les declaracions de José Maria Calvino, director general de RTVE, a la premsa, que arriben a València amb el nou nomenament, fan ressorgir una certa esperança pel que fa al canvi de plantejaments en el programa «regional».

Jeroni CASTELLÓ

«Construïrem uns nous locals per al Centre de València, n'incrementarem la programació i iniciarem una experiència en la normalització del valencià, en una comunitat bilingüe (!), com és València». Tot s'ha de dir, l'única comunitat «bilingüe» de l'estat que no té televisió en la llengua pròpia.

Per a arribar a aquesta nova situació hagueren de passar moltes coses, durant 1984, sobretot. A principi d'any, Eduardo Sancho entrevista Joan

La forta campanya de la dreta ha fet que Amadeu consolide l'antic model de TV «regional»

Jordi Vicent

Com a canvi important en el programa, n'han desaparegut les plantes

/ Jordi Vicent

Lerma per a l'informatiu d'Aitana, i la premsa comenta que el president no n'ha eixit content del tot. Per l'abril, TVE emet un programa del Centre de València, *Las naranjas del Cambio*, que es guanya múltiples crítiques des de la central per haver contingut imatges clarament publicitàries. Segons la premsa, «Calvino extrema el control sobre Aitana».

Al juny, la transmissió de la Nit del Foc de les Fogueres d'Alacant —tècnicament lamentable— fa saltar la purna de l'escàndol. Segons l'Ajuntament de la ciutat, Sancho, que ha dirigit el programa personalment, n'és el responsable. El regidor de Turisme exigeix que dimitesca. Amb això es lleven l'espina que els claven contínuament els mitjans de comunicació sobre el centralisme televisiu des de València. Una polèmica nota, sense autor conegut, a nom dels treballadors del Centre, carrega encara més les tintes: el director, responsable, sense pal·liatius. Els conflictes interns de la

casa —amb diversos intents d'«escalada»— han saltat a l'opinió pública.

La situació s'agreuja quan Julio de Benito, —subdirector d'assistència als «centres perifèrics»— visita Aitana i anuncia que TVE no emetrà el programa realitzat a València *El mejor acero del mundo*, que tracta els problemes de la siderúrgia a Sagunt. De Benito remarca, també i sobretot, el paper de *corresponsalia* de l'ens a València. Una visita de Felipe González a aquesta ciutat fa de guinda del pastís. Durant la retransmissió del seu discurs en la Fira de Mostres pel programa estatal, un locutor d'Aitana llança un exabrupte *en off* que arriba a les pantalles. El procés s'accelera.

¿Per què Amadeu Fabregat?

Pel que sembla, no hi ha un responsable directe del cessament d'Eduardo Sancho. A València no té guanyades, precisament,

les simpaties de Joan Lerma, que, des del principi, no havia vist amb bons ulls la seua tornada. A Madrid s'ha enfrontat directament, en diverses ocasions, amb Ramon Criado, director de TVE i amo i senyor de l'estructura «regional» de l'ens, on ha col·locat amics i coneguts. Calvino, no massa convençut al principi, cedeix davant els suggeriments, i pressionat per la llarga cadena d'incidents. Així, arriba el canvi.

I acaba la correguda. La correguda pel càrrec que s'havia iniciat quan es van insinuar els primers símptomes conflictius. Se'n perfilen candidats i padrins. Joan Lerma, per exemple, i des de sempre, havia apostat per Juan Mascarell, «funcionari efectiu» i director de Ràdio Nacional a València. En canvi, el nom que s'escampa entre els cercles pronosticadors és el d'Amadeu Fabregat, aleshores director de Ràdio Cadena a València.

Amadeu té moltes coses a favor i molt poques en

contra. D'una banda, no desagrada del tot a Lerma —que el pren com «el mal menor»—. De l'altra, s'ha fet amb un ferm prestigi com a administrador transparent —el punt dèbil de l'ens sublim— i com a director prudent, sobretot, i eficaç en l'emissora. El fet que aspire insistentment al nou càrrec el converteix en opositor destacat.

I hi ha més coses, i més decisives. Amadeu compta amb el suport incondicional de Ramon Criado —director de TVE i, causalment, ex-director de Ràdio Cadena—. El poder de Criado és clau en la cobertura «regional». En quasi tots els altres àmbits de l'ens ha estat desplaçat, sense pal·liatius, per l'omnipotent Calvino i per Ramon Gómez Redondo, director de programació de les dues cadenes. Amadeu ho té clar.

Així, el cel s'obri per als sectors progressistes i nacionalistes, que el veuen com la persona que ha «reconvertit» reeixidament Ràdio Cadena i que tenen al davant una trajectòria professional de les més lúcides del país. Amadeu, i això ho dedueix l'hàbil Calvino, els pot fer emmurdir durant un temps.

La dreta, dreta

Només cessar Eduardo Sancho i immediatament després de fer-se públic el nou nomenament, els marrells del Grup Popular aboquen a la premsa una forta campanya en contra. La protesta es basa, primerament, en el fet que el Consell Assessor de RTVE al País Valencià —creat per llei de les Corts valencianes de juny del 84— ha hagut d'assabentar-se'n per la ràdio. I que la seua decisió «a posteriori» és del tot inútil.

Manuel Campillos —portaveu dels diputats d'Unió Valenciana— «centra» la qüestió i manifesta que en el cas concret d'Amadeu Fabregat és impossible de prestar-li cap marge de confiança. En la reunió del Consell Assessor del 30 de novembre els representants populars abandonen la sala en el moment en què comença a

prés d'açò, Tejero al poder».

A final de desembre, en la Comissió Estatal de Control Parlamentari de RTVE, Ignacio Gil Lázaro, diputat d'AP per València, exigeix a Calvino l'aclariment d'alguns punts: els criteris de valoració per al nomenament del director del Centre de València, què entén per

Lázaro, quan veu circular pel mateix carril «normal» i «llengua», replica: «se mire bien de no resucitar conflictos pasados o convertir Aitana en centro de tensiones, mediante una colonización de los valencianos, porque estos no lo consentirán». En efecte, la tensió i el conflicte ja han quallat. I el nou director no s'ho mira, tot això, massa segur.

confiança rebut, per equiparar-nos lingüísticament amb la televisió de Múrcia, podia haver tornat exclusivament a la realització, ja que la jubilació de José Mestre ha obert un buit que calia cobrir. Però no.

D'una altra banda, Mari Paz Vicent —la dama del sindicat groc APLI— continua dirigint el Departament d'Administració, i Jordi Pérez Boix —el blasquista de la casa, (blasquista de Rafael Blasco), com a cap de redacció. Mari Paz, Tejedor i Pérez Boix, s'han perfilat com els guardaespalles del nou

I els càrrecs, càrrecs

El flamant director entra en un medi totalment desconegut i, damunt, sobre la corda fluixa, i

Aitana, una televisió que ara ja ni vol

Jordi Vicent

¿Quin pot ser el canvi d'una televisió en què es deixa fer a gent que pensa que no en cal cap?

debatre's el tema. El nou director rep el suport del Consell, no cal dir-ho, gràcies als vots del PSOE.

El mateix dia, en l'Ajuntament de València, González Lizondo —regidor d'Unión Valenciana— presenta una moció per aconseguir el rebuig del consistori i, inefablement, hi adjunta els articles publicats per *Ajoblanco* en l'extra dedicat a les Falles, ara fa ;nou! anys. Martín Quirós —portaveu del Grup Popular— apuntilla, «des-

«normalització lingüística» i que hi ha de cert en les declaracions de l'ex-director, Eduardo Sancho, sobre el nou control polític d'Aitana.

Calvino, pel que fa al nomenament, assenyala que s'ha decidit per mèrits professionals i que, tal com ha arribat, pot fer-ho la destitució, per bé que aquesta encara no és previsible. Respecte al segon punt, insisteix que cal una entrada normal del «valenciano» en la televisió. Gil

amb tota la dreta —en plena campanya a través dels seus diaris— en peu de guerra. Això el mou ha limitar-se a canviar els decorats del programa «regional» i a mantenir-ne sencera l'estructura orgànica.

Pel que fa a l'ordre jeràrquic d'Aitana, no s'hi avança un pam. Miguel Tejedor es ratifica, fins i tot amb més poder, com a coordinador d'emissions. Tejedor —ex-tècnic i ex-realitzador— és conegut entre el personal del Centre com «el policia» i exerceix un control estricte en cada despatx de la casa. És l'autor de la famosa frase «el vuitanta per cent del personal pot fer televisió en català», però, gràcies a ell, ara, aquest idioma ha desaparegut, fins i tot, de les notes sobreimpreses que apareixen en la pantalla, antic domini de l'idioma del país.

Aquest comissari, que brega, gràcies al vot de

director. De manera que entre els encarregats de la vigilància en el Centre hi ha qui fa broma sobre una presumpta «usurpació de funcions».

Qualsevol empleat que entre en el despatx d'Amadeu Fabregat, s'enduu darrere el guardaespalles de torn. Tot un segrest, amb el consentiment de la víctima. Aquesta vigilància arriba a extrems disbaratats. En el viatge a Barcelona per a filmar una entrevista amb Ricard Bofill, el director volgué acompanyar Alfons Llorenç, l'encarregat de fer-la, i, diligents, Jordi Pérez Boix i Miguel Tejedor es van sumar a la comitiva.

També José Llorca és confirmat com a cap de producció, amb l'equip de sempre —Vicente Ibáñez i José Ferriz—. I Manuel Devesa —una de les persones que s'han guanyat més la fama de reaccionari entre els empleats— continua duent la representació de la publicitat que emet

Aitana. Això sí. Un canvi, Toni Lara, inefable locutor dels partits de «baló-amà», esgargamella en català per totes les dependències. Com que enguany la «Volta a la Comunitat» ha sofert l'acció d'un equip de tècnics desplaçats des de Madrid, Toni s'encarrega de demostrar que ací «som diferents».

Prudència, senyor director

Una vegada asserenat l'ambient, fet que ha representat la desaparició de qualsevol expectativa de canvi profund i ha ofegat, de nou, l'acostament d'Aitana a uns altres plantejaments, calia tranquil·litzar la grada.

Així, el nou director fa declaracions velles i «pacificadores» a la premsa més reaccionària, i s'identifica totalment amb el model que Calvino volia canviar. Durant gener i febrer d'enguany ha declarat, en múltiples ocasions, que ell no ha arribat al càrrec per a «normalitzar» res. El minutat no s'ha de fer «atesos criteris filològics». És a dir, tot en castellà.

Amadeu, segons pròpies declaracions, és el director «d'una delegació». Això ja ho deia Eduardo Sancho («Aitana funciona com una sucursal de TVE, SA»). I ja ho imposà, com a condició *sine qua non*, Julio de Benito quan visità el Centre. S'ajusta a les possibilitats del mitjà, ben minses, i no en demana més: «El paper d'Aitana és fer la televisió que permeten els seus mitjans». I, d'això, Sancho també n'és el precedent («Treballem d'acord amb els nostres mitjans, més allà dels límits»).

I vol fer una televisió festiva: «Procuraré que les falles estiguen ben servi-

des». Com Sancho («Com que el país és ple de festes, recollirem aquesta informació contingent»). Però, això sí, ara hi ha més tranquil·litat: «Els telèfons sonen menys». Perquè el blaverisme local ha acollit, alegre, la darrera «reconversió» del PSOE. Potser,

i «tranquil·litzadora», anodina i tremendament avorrida, s'ajustarà del tot a l'abril. S'ha previst de dividir el programa en dues parts, com ara i adés, i, a tal fi, es realitzaran algunes noves contractacions de redactors.

De primer, renovació de

Jordi Vicent

Calvino pot dotar el centre de nous mitjans, però ho farà sobre els mateixos fonaments de sempre

el nou director no vol acabar la carrera a Aitana i sap que cal ser prudent.

I la prudència d'Amadeu ha arribat a tals extrems, que no ha volgut contestar una entrevista per a aquest reportatge:

—Demà us diré si me la podeu fer...

—Home, hauríem de quedar en alguna cosa concreta.

—Acomiadeu-vos de l'entrevista, doncs.

El canvi, a l'abril...

Aquest vell model de televisió acrítica. «apolítica»

contracte a Paco Grau —«becat» per la SER en el Centre, que s'enduu 90.000 pessetes al mes per una faena bastant elàstica; de tant en tant, una entrevista. I cares noves. Maria Lluïsa Colominas, del *Levante*; J.M. Granero, també del *Levante*, Emília Bolinches, periodista del Gabinet de Premsa de l'Ajuntament de València...

Professionals que no provenen de l'atur, precisament. El Comitè d'Empresa ja ha dit que sí. I, en el fons, els problemes de sempre. Ni una expectativa

de cara a una programació atractiva i en català. Pel que fa a aquest darrer punt, alguns treballadors han enviat un escrit al director on sol·liciten la continuació d'unes classes de valencià que començaren l'any passat. Silenci. I en cap moment no s'ha previst la contractació de nous locutors amb una fonètica i un coneixement de l'idioma adequats.

Les promeses de Calvino

Els tres punts de Calvino —ampliació de la programació, normalització lingüística i canvi d'instal·lacions— són els tres eixos per on passa qualsevol reestructuració coherent d'Aitana. Si RTVE injecta més diners al Centre, ¿que en trauran? Tot el procés que ha dut Amadeu Fabregat a la direcció condueix a l'altre cap, totalment oposat.

A l'octubre de 1981, Cebrià Ciscar, conseller de Cultura de la Generalitat valenciana, enmig de l'etapa més negra d'Aitana, sota la direcció de José Llorca, va fer públic: «el programa gira l'esquena a la realitat del País Valencià i no és, òbviament, nostre. Cal que es preocupe més per les comarques i utilitze més la nostra llengua».

Últimament, el mateix Ciscar ha declarat que «el tercer canal no és possible, perquè no tenim mitjans per a fer-lo marxar». Així s'alinea al costat de Tomàs de la Quadra —ministre d'Administració Territorial—, Felipe González i Calvino, enfront de no se sap ja qui. Mentre el Congrés Nacional del PSPV-PSOE decideix què fer amb una TVV que no serà, Aitana encara no és «nostra» i, damunt, avui com ahir, pitjor.